

tében, Andrew Wiles küzdelmében többet talál belőle, mint akár egy valóban jó krimiben.

Singh műve szembesít is magunkkal és ezzel nagyon meggondolkodtat. Elgondolkodhatunk azon, vajon mi hajlandóak és egyáltalán képesek lennének-e az időnk és az energiáinkat olyan témáknak szentelni, mint a barátságos számok, a bővelkedő számok természetének kutatása. Belőle úgy tűnik, mintha elődeink abban a TV, mozi, elektronika, sőt eleinte könyvek nélküli világban jobban szerettek volna gondolkodni, jobban keresték a tudást, mint előemésztett tájékoztatáson és nagyipari szórakoztatáson elpuhult korunk legtöbb embere. Ki-ki elgondolkodhat rajta, hogy reá ez mennyire igaz, mennyire maradt meg gondolkodó embernek és a legjobb értelme szerint játékos embernek, és mennyire vált a napi taposó malom és a *demagogikon* (1. televízió) rabszolgájává.

Olyan könyv ez, amelyet valóban nehéz letenni, viszont feltétlenül érdemes elolvasni mindenkinek, akiben van intellektuális érdeklődés.

O. P.

**Anna Maria Liberati &
Fabio Bourbon**

AZ ÓKORI RÓMA

Birodalom, mely egykor
a világ ura volt

Officina '96 Kiadó

Ez a szép könyv igazán méltó a tárgyhöz: impozáns, lebilincselő, nagyon érdekes és igen gazdag kiállítású. Belőle megérezhetjük a birodalom megdöbbentő nagyságát és sokszínű gazdagságát. Szavakban, térképekben és képekben megmutatja a Város és a belőle kinőtt birodalom történetét, köz- és mindennapi életét, harcait, művészetét. Remek társ annak, aki a segítségével kíván ismerkedni az ókori Rómával, és annak is, aki újra élni akarja emlékeit, benyomásait.

Eredeti alcíme talán jobban illik a tartalmához: „Egy civilizáció története, amely meghódította a világot.” Ugyanakkor nem történelemkönyv a fogalom valódi, elmélyült értelmében. Nem Livius köteteinek¹ helyébe kívánczik, hanem azok mellé. Ez az első ránézésre megmutatkozik, hiszen terjedelmének igen nagy részét gyönyörű képek, fényképek, reprodukciók, színes ábrák töltik ki. Az olasz szerzők műve, amint a *fűlszöveg*² mondja teljesen jogosan, *látványos* összefoglalását adja az ezeréves római történelem meghatározó eseményeinek, a római társadalom és a római vizuális kultúra fő vonásainak.

Ha a hangulatunk úgy kívánja, szépséges képeskönyvként szolgál. Nézegethetjük római államférfiak szobrait, színes fényképeket a bűvös Petráról,² Aphrodisziasz³ impozáns színházáról, Diocletianus spalatumi⁴ palotájáról, szépréges római mozaikokról, szobrokról, ékszerekről, bel-

sőépítészeti tárgyokról és más műalkotásokról. Láthatunk nem kevésbé szép légifelvételeket és fényképeket Rómáról és a Birodalom emlékét őrző más helyszínekről. Térképeket. Amit pedig a felvevőgép már nem mutathat meg, arról műves technikával készült színes ábrák igyekeznek képet adni, mint például arról, hogyan hathatott a Pantheon a császárkori Róma épületei között, milyen volt Diocletianus csaknem 30 négyzetkilométeren elterülő hatalmas palotája, Traianus Dacia felett aratott győzelmét megörökítő emlékműve, a Colosseum építészeti megoldásai, egy pompeji ház szerkezete, hogyan néztek ki a modern városi lakóház előfutárának tekinthető ostiai emeletes házak, milyen lehetett a Maxentius basilica belseje, és leptis Magna látképe dicsőségének csúcán. És hat széthajtható, egybefüggő oldalon egy korabeli alaprajz rekonstrukciója nyomán az antik Róma városközpontjának színes, vázlatos látképe.

Szolgálhat a hajdani birodalom breviáriumaként is, szükségképpen rövid, de tartalmas leírásokkal, ha ismereteket gyűjteni vagy felidézni támad kedvünk. Valóban csak dióhéjban, de felvázolja Róma történetét a kezdetektől a bukásig. Hat tételben áttekintést ad, milyenek voltak a hétköznapiak a római birodalomban: Mindennapi élet a régi Rómában • Lakóhelyek és lakberendezés • Szabadidő • Ruházat és hajviselet • Ékszerek és illatszerek • A hadsereg. A következő fejezet Rómát, a világ fővárosát mutatja be. Az azóta volt birodalmak és cészárok mindegyike többé-kevésbé ezt utánozta, innen vette elképzeléseit és mintáit velt vagy valós nagyságának kifejezéséhez.

¹ Livius: A római nép története a város alapításától

² A mai Jordániában

³ A mai Törökországban

⁴ Split

Az ezt követő fejezetet olvasva igencsak sajnáljuk, hogy az nem tudott sokkal, sokkal hosszabb lenni: ez a római civilizáció itáliai emlékeit vázolja fel. Tételei: Itália politikai szervezete • Aosta – őrhely az Alpokban • Hadrianus villája • a pompás császári rezidencia • Ostia – Róma forgalmas kikötője • Herculanum – a titokzatos város • Pompei – a vulkáni hamuból újjáéledt város. Ez utóbbinál a híres falfestmények és mozaikok képei mellett egy négy egybefüggő oldalas színes rajz egy pompeji domusról.

Az utolsó nagy témakör a Római Birodalom és hatalmi központjainak bemutatása. Szükségképpen ismét csak néhány tollvonással sorakozik itt egyebek közt Tarragona, a kikötő • Merida, a veteránok városa • Nîmes, Gallia Narbonensis büszkesége • Orange, Caesar kolóniája • Trier, a késői császárkor városa • Britannia és a Hadrianus-fal • Athén • Ephesus, Artemisz kedvenc helye • Sardis, a legendásan gazdag város • Baalbek • Caesarea, Palestina kiötteje • Palmyra, a sivatagi metropolis • Gerasa, a karavánközpont • Africa provincia, Róma magtára és benne • Timgad, Traianus veteránjainak vonalzóval tervezett városa • Sabrata, az emlékművek városa • a márvány Leptis Magna • és egy földművelő központ, Sufetula.

Osman Péter

Kocsis Éva–Szabó Katalin

A POSZT-MODERN VÁLLALAT

Tanulás és hálózatosodás az Új Gazdaságban.

Oktatási Minisztérium, Budapest, 2000. 310 old.

A vállalatokat az elmúlt tíz évben ért kihívást jól érzékeltető hasonlattal – ha úgy tetszik példálózással – kezdi a könyvet jegyző szerzőpáros. Az ipari forradalom előtt az angol vidéket a gyapjas lepkék két fajtája népesítette be, az éjfekete és a tarka (fekete-fehér). Utóbbi jelentős előnyben volt a megmaradásért folytatott küzdelemben, hiszen az adott környezetben nehezebben vették észre. Ám az ipari forradalom eredményeként a vidéket ellepő korom gyökeresen változtatott az életesélyeken, a szürke környezetben kevésbé feltűnő fekete példányok javára.

Valami hasonló történet-történt a vállalatok világában is, ahol a konkurencia, a létért való küzdelem erősödése nyomán a szemünk láttára dőlnek össze egykor oly büszke vállalatóriások, rendülnek meg szilárdnak hitt gazdasági intézmények, s mindez rendkívüli sebességgel történik. A szerzők könyvük megírásának fő indítékát abban jelölik meg, hogy bebizonyítsák: a fejlett világban végbemenő átalakulás nem kaotikus események láncolata, hanem az Új Gazdaság kialakulásának a következménye, mely eseményeket vállalati metszetben kívánják bemu-

tatni. A szerzőpáros hosszú kutatómunkája eredményeként született könyv ennek megfelelően a vállalat, a mikrovilág szintjén keres választ arra, hogy miért vált a tanulás a legfontosabb tevékenységgé a vállalatban, miért beszélnek manapság az üzleti világban élethosszig tartó tanulásról? Miért fontos, hogy ne csak tanuljunk, hanem villámgyorsan felejtünk is?

A könyv kilenc fejezetében e gondolat sor alapján járják körbe a szerzők az általuk egy témafüzérre vett kérdéskört. E könyv csak a tanulásról és a hálózatokról szól, semmi másról – fogalmaznak a könyv írói. Az üzleti világ szinte valamennyi fontosabb újdonsága egyrészt a tanulás terhodítása, a tanuló szervezetek, az ún. tudás alapú gazdaság kialakulásának, másrészt ugyanezen folyamat eredményeként a hálózatosodásnak a következménye. Az agy, a szellem legfőbb termelési tényezővé válásának eredménye a merev hierarchikus szervezetek, az egyértelmű határokkal és szilárd struktúrákkal leírható vállalatok fellazulása, a többnyire az egész földet felölelő hálózatosodása. E két tendencia, jelenségcsoport a szerzők értelmezése szerint az Új Gazdaság két oldala. A termelés jelentős részben tanulássá válik, s megtalálja azt az adekvát szervezeti formát, amely a lazán kapcsolódó beszállítók hadával nagyobb mozgásteret nyit a szervezetek együttműködése számára.

Akad néhány további trend, melyek jól elhelyezhetőek a tanulás és a hálózat koordinátatengelyei közötti térben. Ilyenek a virtualizálódás, a termékek, a termelés dematerializálódása, a minőség és a választék fontosságának rohamos térnyerése,